

Amerikas för

Efter förra veckans terrorattack har USA få andra valmöjligheter än att ge upp sin självupptagenhet och förena sig med den övriga världen. Det skriver Francis Fukuyama i en politisk analys i Financial Times. Finanstidningen publicerar här en svensk översättning av artikeln.

TEXT: FRANCIS FUKUYAMA

ÖVERSÄTTNING: NOVOTERM

När vi satt framför tv:n och med misstro såg World Trade Centers torn smulas sönder förra tisdagen, pekade någon i vårt kontor i centrala Washington ut genom fönstret på den jättelika röckkvast som steg upp från andra sidan Potomacfloden. Bara några ögonblick senare rapporterade tv att också Pentagon attackerats.

Min första tanke när jag hörde talas om flygplanskraschen gick till mina vänner som arbetade i husen. De därpå följande timmarna gick åt till att försöka kontakta dem och, när det inte gick, försöka räkna ut om deras kontor låg nära den plats där planet enligt reportrarna hade exploderat.

Först när jag var säker på att de hade överlevt attacken kunde jag börja tänka på det faktum att världen skulle te sig annorlunda för alltid. Att den fruktansvärda händelsen skulle påverka min generation lika mycket som Pearl Harbor påverkat min fars.

Den 7 december 1941 har en speciell innebörd för min familj. Inom två veckor undertecknade Roosevelt ett avtal enligt vilket "personer av japanskt ursprung" skulle infinna sig på särskilda platser för att tvångsflyttas. Min farfar, som på 1920-talet hade slitit för att bygga upp en järnvaruhandel i Los Angeles och lyckats hålla den vid liv under hela depressionen, blev tvungen att sälja den för en spottstyver och flytta med sin familj till ett läger i Colorado under återstoden av kriget.

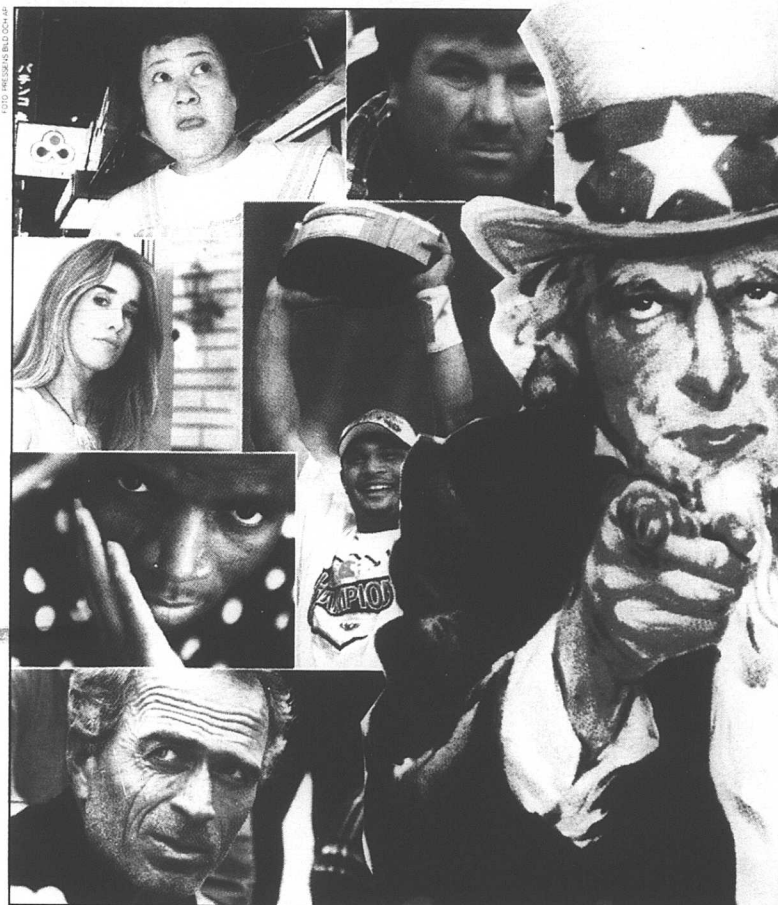
Jag misstänker dock att de förändringar som följer i kölvattnet efter attackerna den 11 september inte kommer att skapa ett mer förtryckande, intolerant, främlingsfientligt, splittrat eller isolationistiskt Amerika. Det finns skäl att tro att tragedin i själva verket kan göra det amerikanska samhället starkare och mer enat nationellt, och att man kommer att uppvisa ett mer aktivt engagemang internationellt.

Naturligt att oroa sig för motreaktion

Eftersom skulden för tillfället verkar falla på muslimska fanatiker i Mellanöstern, finns det naturliga skäl att oroa sig för en motreaktion mot muslimerna som grupp. Bilderna på palestinier som firar World Trade Centers kollaps bidrar inte direkt till att göra dem omtyckta bland amerikanerna.

Jag betvivlar starkt att regeringen liksom tidigare tänker satsa på etnisk profilering, trots den mycket verkliga oro för fortsatt terrorism som många amerikaner nu känner. Det har visserligen redan iscensatts otäcka vedergällningsåtgärder mot enskilda invånare från Mellanöstern, men interneringen av japan-amerikaner under andra världskriget, och senare den breda medborgarrättsrörelsen, har ändå gjort samhället observant på faran med en generalisering av etniska grupper och raser.

"Gemensamma trauman skapar en varaktig nationell karaktär"

Det slående med rapporteringen från efterdyningarna efter attacken mot World Trade Center var offrens mångfald: där fanns vita, svarta, spanskkättade, asiater och till och med flera som såg ut att komma från Mellanöstern. Där fanns förmögna investerare och enkla städskor och diskplockare. Täcka med blod och aska såg de i princip likadana ut. Alla hade de fallit offer för ett irrationellt hat och alla krävde de att samma regering skulle ge dem upprättelse.

Jag tror inte heller att attackerna kommer att leda till någon dramatisk begränsning av civila rättigheter i allmänhet, exempelvis i form av obligatoriska identitetskontroller eller tillstånd till föregripande polisåtgärder. Flygtrafiken i USA kommer givetvis att bli betydligt besvärligare för alla, men Amerikas vilja att vara ett öppet samhälle är alltför djupgående för att ens en händelse av den här digniteten skulle förändra den saken.

Precis som för enskilda individer kan motgångar ha flera positiva effekter. Gemensamma trauman skapar en varaktig nationell karaktär, som i fallet med den japanska pacifismen under efterkrigstiden och den tyska monetära renlärigheten. Den moderna europeiska staten formades under krig och konflikter, och konflikterna var nödvändiga också för statsbildningen i USA. Inbördeskriget ledde till landets första centraliserade federala regering, och andra världskriget förlänade USA den internationella roll man spelat sedan dess.

Fred och välstånd uppmuntrar å andra sidan medborgarna till att fokusera på sina egna, obetydliga omständigheter. Det är lätt att glömma att alla är en del av ett större sammanhang. Den långvariga ekonomiska uppgången under Clintonären och Amerikas självklara dominans i världspolitiken har fått amerikanerna att hänge sig åt politiska skandaler och personpolitik, och ett partiväsen som blivit allt mer högröstat i takt med att de politiska frågorna marginaliserats. Många amerikaner har förlorat intresset för politik och för världen utanför Amerikas gränser. Andra har uttryckt ett växande förakt för regeringen.

Attackerna en väntad läxa

Ingenstans har detta varit tydligare än i högteknologi- och finansvärlden, där ett slags tekno-frihetsiver slog rot på 1990-talet. Regeringen bidrog inte med något av värde genom sin politik och stod i vägen för de verkliga "värdeskaparna". Nationen som begrepp sades vara föråldrad, eftersom tekniken och kapitalet per definition är gränslösa och kan kringgå begränsande nationella lagar och regler. Den nya ekonomins förespråkare hävdade att allt som skapats före internet, alla kunskaper förutom deras egna, saknade betydelse. Jag blev chockad när en av mina vänner, en mäkklare, för ett tag sedan berättade att han på allvar funderade över att säga upp sitt amerikanska medborgarskap och flytta till Bahamas för att undvika amerikansk skatt.

Ur den här synvinkeln var tisdagens attack på Wall Street en väntad läxa. Viktlösheten i den nya ekonomin skyddar oss inte från fallande betong.